

УДК 811.162.1:81'373.7:811.161.2:81'373.7
DOI <https://doi.org/10.24919/2663-6042.19.2023.14>

НОМІНАЦІЇ КВІТІВ ЯК КОМПОНЕНТ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ В УКРАЇНСЬКІЙ І ПОЛЬСЬКІЙ ФРАЗЕОСИСТЕМАХ

Смерчко А. А., Кочмар Д. А.

Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука

У статті здійснено наукову розвідку функціонування фітонімів, що позначають реалії рослинного світу, зокрема номінацій квітів у складі фразеологічної одиниці в українській та польській мовах. Зауважено, що, попри досить велику кількість фразеологічних одиниць з компонентами – назвами квітів, ця категорія ще не була ґрунтовно описана. У 90-х роках ХХ століття завдяки появі нових напрямів лінгвістичних досліджень, таких як культурологічна теорія мови, теорія мовного образу світу та когнітивізм, правда, були деякі спроби, які оприявнили, що з кількох тисяч видів у складі фразеологічних одиниць можна знайти менше ста найменувань рослин, серед них – лише кілька десятків номінацій квітів. Підкреслено, що найчастіше компонентом фразеологічної одиниці фігурують найменування квітів з характерними для них кольором, запахом або специфічними властивостями, тобто які мають яскраву образність і символічність.

Обґрунтовано вибір об'єкта дослідження, який детерміновано фактом, що номінації квітів активно розвивають переносні значення у фразеологічних системах досліджуваних мов і як образно-сміслові центри безпосередньо впливають на формування фразеологічних одиниць. У статті дотримано широкого розуміння об'єкта фразеології, тобто уналежнення сюди всіх відтворюваних усталених понадсловних одиниць, які становлять фразеологічну фітосистему в зазначених мовах, оскільки саме такий підхід до об'єкта фразеології пропонують польські лінгвісти і саме такий підхід дає можливість коректно порівнювати весь обсяг фразеологічного фонду української та польської мов.

Вивчення найменувань квітів (фітонімів) як засобів вербалізації різних структур знання з метою виявлення того потенціалу одиниць цієї категорії, який робить їх засобом репрезентації оцінних знань про людину, а також знань про тварин, артефакти, абстрактні явища, є актуальним. Окрім цього, є важливим детально проаналізувати фразеологічні одиниці з номінаціями квітів, визначити їхнє місце в системі окреслених мов й порівняти символічність рослинного коду в українській та польській культурах та прояв його реалізації у фразеології.

Ключові слова: фітоніми, номінація, образно-смісловий центр, деривація, вторинна номінація, фразеологічна одиниця, фразеологічна система.

Smerchko A., Kochmar D. Nominations of flowers as a component of phraseological units in the Ukrainian and Polish phraseological systems. The article carries out a scientific investigation of the functioning of phytonyms denoting realities of the plant world, in particular nominations of flowers as part of a phraseological unit in Polish and Ukrainian phraseology. Despite a fairly large number of phraseological units with flower name components, this category has not been thoroughly described yet. In the 1990s, thanks to the emergence of new directions in linguistic research, such as the cultural theory of language, the theory of the linguistic image of the world and cognitivism, attempts were made at such scientific descriptions. Out of several thousand species, less than a hundred names of plants can be found in phraseological units, among them only a couple of dozen nominations of flowers. Most often, names of flowers, which are distinguished by their color, smell or specific properties are used as a component of a phraseological unit. That is, they have vivid imagery and symbolism. Nominations of flowers actively develop figurative meanings in the phraseological systems of the studied languages and as figurative and semantic centers directly influence the formation of phraseological units, therefore they are the object of the proposed study. The author adheres to a broad understanding of the object of phraseology, including to it all reproducible established supra-word units that make up the phraseological phytosystem in the specified languages, since this is exactly the approach to the object of phraseology proposed by Polish linguists, and makes it possible to correctly compare the entire volume of the phraseological fund of the Polish and Ukrainian languages. The study of the names of flowers (phytonyms) as a means of verbalizing various structures of knowledge in order to identify the potential of units of this category, which allows them to act as a means of representing evaluative knowledge about a person, as well as knowledge about animals, artifacts, abstract phenomena, is relevant. Among other things, the relevance of the proposed research is due to the need to analyze in detail phraseological units with flower nominations, determine their place in the system of the outlined languages and compare the symbolism of the plant code in Ukrainian and Polish cultures and the manifestation of its implementation in phraseology.

Key words: phytonyms, nomination, figurative and semantic center, derivation, secondary nomination, phraseological unit, phraseological system.

Постановка проблеми та обґрунтування актуальності її розгляду. Особливу роль у створенні мовної картини світу відіграють лексеми із

предметно-речовинним значенням. До таких належать найменування світу флори – фітоніми й флороніми. Специфіка слов'янської культури зумовлює

актуальність звернення до поняття *фітонім* і його вираження в українській та польській мовах. У наукових працях дослідників можна знайти різну мотивацію вживання, функціонування, розмежування чи ототожнення цих термінів. Наприклад, *фітонім банан* входить до складу або є компонентом фразеологічного флороніма *бананова республіка*. Проте в нашому дослідженні ці поняття не розмежовуються – усі найменування, сортові назви, поняття, що позначають форму рослин (трава, чагарник, дерево, квітка тощо) чи їхню складову частину, окреслюємо поняттям *фітоніми*, або *одиниці мови з компонентом-фітонімом*.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні відома численна кількість праць, автори яких докладно аналізують поняття *символ*, *знакові символи*, *символи-образи*, *символічна основа фразеологізмів* (символ постає як мотиваційний компонент фразеологічного значення і як дериваційний елемент стійких словесних комплексів), *символізація* (процес набуття предметами і явищами глибокого, знакового змісту, процес розвитку словесних символів на основі предметних символів через аналогію, порівняння, персоніфікацію). Серед дослідників символіки мовних одиниць варто назвати таких науковців, як: О. О. Потебня, Д. Ландьє, Р. Тернер, О. Кульчицький, В. М. Мокієнко, В. Д. Ужченко, Л. Г. Авксентьев, В. П. Кочура, В. В. Жайворонок, В. І. Школяренко, А. Bernacka, W. Kopaliński, K. Głowińska, W. Doroszewski, A. Brückner. Символіку у фразеології та пареміології вивчали А. А. Смерчко [5], А. О. Огар [3], О. А. Куцик та М. Д. Колечко [2], М. Полюжин [4]. Значно меншою кількістю українських наукових розвідок представлено проблеми номінації рослин (флоронімів) загалом (О. В. Гуреля [1]) і функціонування номінацій рослин чи флоронімів у фразеології зокрема (А. В. Чернявська [6; 7]). Дещо іншою є картина наукових досліджень, пов'язаних із назвами рослин, у польській фразеології – відомі праці Alicji Nowakowskiej [9], Agnieszki Pieli [10] і Katarzyny Bednarskiej [8] засвідчують ґрунтовне і всебічне опрацювання порушених питань.

Формулювання мети і завдань статті. Мета пропонованої студії – виявити та розглянути на матеріалі української та польської мови закономірності утворення, особливості розвитку фітофразеологічних одиниць як відбиття менталітету певного мовного колективу, визначити їхній пізнавально-конотативний потенціал і сфери представлення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фітоніми функціонують у лексико-семантичній системі мови, де вони виконують не тільки номінативну, але й прагматичну, оцінну, експресивну та інші функції, вживаються носіями мови разом з будь-якими іншими словами.

Важливим моментом дослідження фітонімічної фразеології є механізм номінації, зокрема вторинної. Услід за В. Д. Ужченко, О. Д. Пономарівим, М. А. Алексеєнком, С. Скорупкою, К. Мосьолек-Гловінською, до фразеологізмів, окрім ідіом і фразем, відносимо також паремії.

Формування переносних значень фітонімічних одиниць оперте на концептуальну деривацію, яка

передбачає вторинну концептуалізацію й категоризацію фітонімічних одиниць з використанням певних когнітивних моделей за рахунок дії когнітивних механізмів. Фітоніми в переносному значенні позначають новий клас об'єктів і/або репрезентують оцінні знання. У сучасних текстах (художніх, публіцистичних) вони особливо популярні завдяки національній самобутності і яскравому образу.

Однією з категорій рослинного світу, широко представленій у фітофразеології, є флороніми (тут – назви квітів). Лексему *квітка* витлумачено як 'частину рослини, що виростає на кінці стебла або гілки й складається з маточки, тичинки й пелюсток навколо них; звичайно має різне забарвлення та приємний запах. Ця сама частина рослини, зірвана зі стеблом. Трав'яниста рослина, що має на кінці стебла утворення, яке складається із серцевини й пелюсток навколо неї' [14, IV, 135]. Ця лексема має в українській мові синоніми: *цвіт і квіт*, пор.: *квіт – 'те саме, що квітка'* [14, IV, 134]; *цвіт – 'квіти (пелюстки) на рослині в період цвітіння'* [14, XI, 188].

У свідомості поляків до квітів належать зазвичай ті самі рослини, пор.: *троянда, лілія, мак, бузок, гвоздика, нарцис, тюльпан // róża, lilia, mak, goździk, narcyz, tulipan* тощо. Проте, як свідчать дані проведеного аналізу, матеріал досліджуваних мов відображає певну асиметрію щодо деяких рослин та їхнього символічного значення. На підставі зазначених дефініцій під компонентом «назва квітки» розуміємо не лише репродуктивну (власне квітучу) частину рослини, але й всю квіткову чи трав'янисту рослину, яку вирощують для естетичного задоволення.

В основі «мови квітів» лежить цілий ряд ознак, безпосередньо пов'язаних з людиною та її життєдіяльністю. Це – краса, молодість, насолода, благодать, радість, втіха, прикраса (аксіологічні ознаки), розквіт, зів'янення, відродження (гносеологічні ознаки), невід'ємний елемент буття і необхідний атрибут радісних і сумних подій у житті людини (модальні ознаки). Мова квітів добре пристосована до того, щоб передати взаємини між людьми, а також для того, щоб висловити своє ставлення до чого-небудь: у *цвіті літ*; у *цвіту*; *це мак цвіте в голові*; *пришивати квітку кому* (15, I, 406; II, 939, 702) // *kwitnąć młodość*; *mak kwitnie w głowie* (17). Ці словесні формули легко включаються в аналогічний (одноструктурний) синонімічний ряд: *гарна, як зірка*; *дівчина, як ягідка*; *дівчина, як тополя*. Квітами устелюють шлях людини, вони прикрашають її життя, радують око і веселять душу, пестять погляд; слугують знаком уваги, любові, вдячності, пошани й ставлення до кого-небудь. Вони – знак вічної пам'яті про тих, кого вже з нами немає (*покласти квіти до Меморіалу, пам'ятника* тощо). Номінації різновидів квітів (і насамперед сама категоріальна номінація) створюють стійкі словесні образи, які в ролі образно-смыслового центру семантичного пов'язаних структур перетворюються на стереотипні характеристики когочого-небудь. У багатьох слов'янських мовних системах фігурує перифраза *dimi – це квіти життя // dzieci są kwiatami życia*, заснована на уособленні символу юності (квітів) зі зрілим поколінням. Квіти співвідносяться

з поняттями молодості і краси: *дівчина як квітка (як та квіточка) // jak kwiatuszek kto; гарна, як квітка в полі* (Укр. прислів'я).

Безсумнівно, універсальним символом краси й молодості, символом любові є королева квітів – троянда. *Роза / рожка / троянда* – улюблений символ поетів і прозаїків у всі часи: *Червона троянда – емблема кохання; Що в імені? Троянду як не назови – В ній пахоці лишаються все ті ж // Czymbże jest nazwa? To, co zwiemy różą, Pod inną nazwą równie by pachniało*. З фітолексемою троянда виявляємо такі фразеологізми, як: *троянда без колючок; в кожній троянді є колючки; рози без колючок не буває; рожка і в терню гожа; буває, що й на полі рожка виростає* [12, 116] // *róża bez kolców; nie ma róży bez kolców* (16; 17) (емотивна характеристика дівчини або молодої жінки); *dziewczyna jak róża* (17); *шлях устелений трояндами // mieć życie usłane różami* (16). Символіка фітолексемою троянда, що має універсальний характер, сформувалася в поетичних і патетичних контекстах – контекстах піднесеного прояву почуттів до кого- чи чого-небудь.

Осмилення дійсності через мову квітів і формування відповідної до національної свідомості символіки – характерна риса будь-якого етносу. Узагальнено-символічні значення краси, любові, молодості, емоцій, властиві цьому різновиду флори, по-різному варіюються в семантиці її конкретних представників. Трансформація загального змісту визначається передусім семним реєстром, який реалізує ці аксіологічні ознаки, тобто цінності, визначені з урахуванням суб'єктивно-об'єктивних та об'єктивно-ідеалістичних критеріїв, і створює поліфонію смислів через уособлення, порівняння та метафору, наприклад: *прекрасна лілія // piękna lilia* (про дівчину), *сором'язлива фіалка // nieśmiały fiołek* (про не яскраво виражену красу, а також про тиху, сором'язливу дівчину); *як маків цвіт // jak takowy kwiat* (про гарну вродливу людину). Фітообраз *як маків цвіт // jak takowy kwiat* широко представлений в пареміях, пор.: *гарна дівка, як маківка // ładna jak takówka; гарна, як мак в городі; цвіте, як маківка // dziewczyna kwitnie jak takówka*, де співвідноситься в основному з образом молодої красивої дівчини або жінки й однозначно виражає високу позитивну оцінку. Сама ж ідіома, яка виокремлюється з народних афоризмів (див. вище) і представляє їх образну основу, має більш широке значення. Воно включає такі компоненти, як 'гарний', 'вродливий', 'прекрасний', 'зашарітися' (*Дівчина зашарілася, як маків цвіт // zrobił się ktoś jak tak / takowy kwiat*). Ця поліфонія символів, співвіднесення з образом квітучого маку є одним з поетичних і знакових для українського і польського етносу образів-символів.

Однак образ квітки маку може містити й іншу кваліфікаційну оцінку, зокрема як в ідіомі *це мак росте в голові // jedz durniu bo to u takim*, що означає 'хто-небудь молодий, недосвідчений, нерозумний' (15, I, 460; 17). Оцінка тут (через поєднання несумісного) більше негативна, ніж позитивна. Негативно через образ маку може оцінюватися соціумом чия-небудь діяльність (насамперед мовна) – *вискочити як козак з маку // wygląda jak Kozak z ma-*

вискочити у мак 'недоречно, неадекватно, не так, як треба, сказати чи зробити що-небудь' [14, IV, 601]. Структурна антонімічність цих фразеологізмів не перешкоджає їх семантичному зближенню, оскільки вони акумулюють ті самі семи: 'одурманення', 'психотропна дія', 'неясність мислення', 'неусвідомленість дій'. Зазначений смисл, зумовлений реальними властивостями маку, реалізується в яскравих національно-специфічних формах. Порівняйте ідентичне ідіомам за семантикою та структурою українське прислів'я *вискочив, як Кузьма з маку*.

Образ маку в багатьох народів символізує також спокій, сон, що пов'язано з впливом на психіку людини насіння маку, з народним уявленням про те, що, якщо маленькій дитині дати поїсти мак, то вона заспокоїться і буде міцно спати. Звідси наявність у мові фразеологізму *як після маківки / ніби після маку // spać jak po ma-*; *ślepy mak* ('міцно, дуже добре спати').

З насінням маку пов'язана і антиномія «багато – мало (мізерно мало, зовсім нічого)». Символічне значення 'велика величина' реалізоване у фразеологічній одиниці *як маку // czegoś jest jak ma-*; *ludzi jak ma-*, а *roboty ani znaku*, в основі якої лежить денотативний образ – 'велика сукупність макових зерен у якій-небудь ємності'. Еталоном-символом мінімальної величини слугує розмір одиниці обчислення маку – зернятко: *на макове зерно; на макову зернину*. Заперечення або підсилення (за допомогою частки *i*) актуалізують сему 'ніскільки', яка стає домінуючою – *ні на макову зернину, і на макове зернятко* (з предикатами *nie warto, nie odurwać, nie dowiaryć*). До цього примикає польська фраза *łowić ryby przetakiem, strzelać wilków makiem; ryby łowić widłami, wróble strzelać makiem* (18), яка поєднує сему 'мала величина' і 'недолугість, неадекватність дії'.

Наступною антиномією, пов'язаною з образом-символом *мак*, є «багато – бідно», «багатий – бідний». Вона представлена фразеологізмами *як на гриш маку, як маку – як мак начетверо*. Середню позицію на цій осі протилежностей займає фразеологізм *з маком і з таком* (так і с'як) // *siak i tak, niechaj będzie z rze- py mak*.

У цілому ряді семантично пов'язаних структур, що виникли внаслідок метафоричного переосмислення вільних словосполучень на позначення побутової дії та побутових контактів, стану суб'єкта, фітонім *мак* виступає лише як образно-символічний центр, без символічних обертонів: *стерти на мак / на макуху кого // zetrzeć / zrobić kogo w drobny mak; терти мак на голові кому; сісти на мак; фігу з маком дістати // figa z makiem komu; давати дулю з маком* та ін. У польській мові натрапляємо, наприклад, на *dobrali się jak w korcu ma-* у значенні 'ідеально підходити одне до одного'. Етимологія цього фразеологізму сягає давньої польської одиниці міри обсягу – *korca*, яку використовували саме для сортування дрібних зерен, зокрема маку, завдяки чому в ньому всі зернинки були однакові й ідеально пасували одне до одного. Поширеними є й немотивовані побутові фразеологізми, наприклад: *upić się w drobny mak; zalać się w drobny mak* (18). Фактичний матеріал

свідчить, що фітонім *мак* – улюблений метафоричний образ та образ-символ в українській і польській мовній практиці – представлений широким колом ідіом і паремій.

На рівні мовного й соціально-культурного сприйняття символічного значення квітів взаємопроникнення базоване на загальних фонових знаннях і, як наслідок, на універсальності символіки мови квітів, сформованої на основі загальної культурної спадщини людства. Ці символи формують загальну номінативно-образну картину світу і є мотиваційною та дериваційною базою для виникнення фразеологічних одиниць із загальною когнітивною структурою і загальним образно-смысловим центром. До таких універсальних словесних символів моносемного або полісемного характеру належать фітолексми *трянда* // *roża*; *лілія* // *lilia* як символ благої вісті [13, 152–153], символ чистоти, надії, «символ розвитку людської свідомості у втіленні вічної природи і сил, що лежать в її основі» (Тоні Крісі); *нарцис* // *narcyz* (*самозакоханий нарцис* // *zakochany narcyz*); *тюльпан* // *tulipan* як символ любові, символ прекрасного, а також символ гордості (у слов'ян); *орхідея* // *orchidea* (*дика орхідея* // *dzika orchidea*) як символ родючості, результатів праці, добробуту, а також

уособлення красуні; *конвалія* // *konwalia* – у слов'ян символ ніжності, чистоти; *соняшник* // *slonecznik* як символ сонця; *квітка папороті* // *kwiat paproci* як символ магічного виконання бажань, символ щастя і удачі (за повір'ям, цвіте раз на сто років тільки в ніч на Івана Купала); *мімоза* // *mitoza* (*сором'язлива мімоза* // *wstydliva mitoza*) як символ недоторки, символ чутливої особи; *півонія* // *piwonია* як символ пишності та марнославства.

З ознаки універсальності впливає модальність можливості повного взаєморозуміння через мову квітів внаслідок адекватності сприйняття їхньої символіки.

Висновки та перспективи досліджень. Наявність в мові тієї чи іншої кількості фразеологізмів з «квітковим» фітокомпонентом в їхньому складі детерміновано, як показує фактичний матеріал, двома основними чинниками: 1) універсальністю цих фітообразів і символів і 2) національно-культурною семантикою квіткових номінацій, зокрема улюбленою народом метафоризацією і усталеним, овіяним традиціями порівнянням. Аналогію з квітами стосовно людського сприйняття використовує будь-який етнос, пропускаючи її при цьому крізь призму свого світорозуміння і світовідчуття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуреля А. О. Зіставний аналіз назв флоронімів у німецькій та українській мовах. *Актуальні проблеми природничих і гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених «Родзинка – 2019»* : зб. матеріалів XXI Всеукраїнської наукової конференції молодих учених (18–19 квітня 2019, Черкаси, Україна). Черкаси : Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, 2019. С. 410–412.
2. Куцик О., Колечко М. Концептуалізація образу жінки в українській та російській пареміології. *Рідне слово в етнокультурному вимірі*. 2015. С. 131–140.
3. Огар А. Вербалізація концепту *ЗЕМЛЯ* у фразеологічній та паремійній картинах світу. *Рідне слово в етнокультурному вимірі*. 2012. С. 203–208.
4. Полюжин М. Концепт і особливості фразеологічної номінації в англійській мові. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Філологія*. 2019. № 41. Т. 1. С. 100–105.
5. Смерчко А. А. Антропоніми й теоніми як мотивувальна і дериваційна база слов'янських фразеологізмів : лексикографічний аспект. *Проблеми гуманітарних наук* : зб. наук. праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія». Дрогобич, 2017. Вип. 39. С. 216–231.
6. Чернявська А. В. Семантика флороніма *квітка* в українській і англійській фразеології. *Науковий вісник ХДУ. Серія : Перекладознавство та міжкультурна комунікація*. 2018. № 2. С. 189–195.
7. Чернявська А. В. Символізм флороніма *лілія* в українській та англійській мовах (на матеріалі фразеологізмів і художніх творів). *Закарпатські філологічні студії*. 2019. Вип. 8/1. С. 155–159.
8. Bednarska K. Rośliny w słoweńskiej, czeskiej i polskiej frazeologii. *Acta Universitatis Lodzensis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców*. 2010. Т. 17. S. 205–212.
9. Nowakowska A. Świat roślin w polskiej frazeologii. Wrocław : Wyd-wo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2005. 232 s.
10. Piela A. Nazwy roślin odurzających w polskiej frazeologii – na przykładzie związku najeść się, objeść się blekotu, szaleju... *Prace Językoznawcze*. 2021. N XXIII / 3. S. 25–38.

ДОВІДКОВА ЛІТЕРАТУРА

11. Попова О. А. Краці прислів'я та приказки українського народу. Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО», 2008. 416 с.
12. Прислів'я та приказки : Природа. Господарська діяльність людини / упор. М. М. Пазяк. Київ : Наукова думка, 1989. 480 с.
13. Словник символів / О. І. Потапенко, М. К. Дмитренко, Л. П. Кожуховська та ін. Київ : Редакція часопису «Народознавство», 1997. 155 с.
14. Словник української мови : в 11 т. / за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970–1980.

ДЖЕРЕЛА ФАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

15. Фразеологічний словник української мови : у 2-х кн. / уклад. В. М. Білоноженко та ін. Київ : Наукова думка, 1993. Кн. 1. 528 с. Кн. 2. 983 с.
16. Słownik frazeologiczny języka polskiego (on-line). URL: <https://sjp.pwn.pl/slowniki/Słownik-frazeologiczny-języka-polskiego.html>

17. Słownik języka polskiego / pod red. W. Doroszewskiego. PWN. URL: doroszewski.pwn.pl

18. Wielki słownik języka polskiego / redakcja naukowa P.Żmigrodzki. URL: <https://wsjp.pl>

REFERENCES

1. Hurelia, A. O. (2019). Zistavnyi analiz nazv floronimiv u nimetskii ta ukraïnskii movakh [Comparative analysis of floronym names in German and Ukrainian languages]. *Aktualni problemy pryrodnychych i humanitarnykh nauk u doslidzhenniakh molodykh uchenykh "Rodzynka – 2019"*: zb. materialiv XXI Vseukraïnskoi naukovoï konferentsii molodykh uchenykh (18–19 kvitnia 2019, Cherkasy, Ukraina). Cherkasy: Cherkaskyi natsionalnyi universytet imeni Bohdana Khmelnytskoho, 410–412 [in Ukrainian].
2. Kutsyk, O., Kolechko, M. (2015). Kontseptualizatsiia obrazu zhinky v ukraïnskii ta rosiiskii paremiolohii [Conceptualization of woman's image in the Ukrainian and Russian paremiology]. *Ridne slovo v etnokulturnomu vymiri*, 131–140 [in Ukrainian].
3. Ohar, A. (2012). Verbalizatsiia kontseptu ZEMLIA u frazeolohichnii ta paremiinii kartynakh svitu [Verbalization of the concept of land in phraseological and paremiic pictures of the world]. *Ridne slovo v etnokulturnomu vymiri*, 203–208 [in Ukrainian].
4. Poliuzhyn, M. (2019). Kontsept i osoblyvosti frazeolohichnoi nominatsii v anhliiskii movi [The concept and peculiarities of phraseological nomination in English]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Filolohiia*, 41 (1), 100–105 [in Ukrainian].
5. Smerchko, A. A. (2017). Antroponimy y teonimy yak motyvuvalna i deryvatsiina baza slovianskykh frazeolohizmiv: leksykohrafichnyi aspekt [Anthroponyms and theonyms as a motivational and derivational base of Slavic phraseological units: lexicographic aspect]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyt'skoho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu imeni Ivana Franka. Serii "Filolohiia"*. Drohobych, 39, 216–231 [in Ukrainian].
6. Cherniavska, A. V. (2018). Semantyka floronima kvitka v ukraïnskii i anhliiskii frazeolohii [Semantics of the floronym flowers in the Ukrainian and English frazeology]. *Naukovyi visnyk KhDU. Serii: Perekladnavstvo ta mizhkulturna komunikatsiia*, 2, 189–195 [in Ukrainian].
7. Cherniavska, A. V. (2019). Symvolizm floronima liliia v ukraïnskii ta anhliiskii movakh (na materialii frazeolohizmiv i khudozhnikh tvoriv) [Symbolism of the floronym lily in the Ukrainian and English languages (on the basis of phraseologisms and literary works)]. *Zakarpatski filolohichni studii*, 8 (1), 155–159 [in Ukrainian].
8. Bednarska, K. (2010). Rośliny w słoweńskiej, czeskiej i polskiej frazeologii. *Acta Universitatis Lodzianensis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców*, 17, 205–212 [in Polish].
9. Nowakowska, A. (2005). Świat roślin w polskiej frazeologii. Wrocław: Wyd-wo Uniwersytetu Wrocławskiego [in Polish].
10. Piela, A. (2021). Nazwy roślin odurzających w polskiej frazeologii – na przykładzie związku najeść się, objeść się blekotu, szaleju... *Prace Językoznawcze*, 23 (3), 25–38 [in Polish].

DICTIONARIES

11. Popova, O. A. (2008). Krashchi pryslivia ta prykazky ukraïnskoho narodu [The best proverbs and sayings of the Ukrainian people]. Donetsk: TOV VKF "BAO" [in Ukrainian].
12. Paziak, M. M. (1989). Pryslivia ta prykazky: Pryroda. Hospodarska diialnist liudyny [Proverbs and sayings: Nature. Human economic activity]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
13. Slovník symboliv [Dictionary of symbols] / Potapenko, O. I., Dmytrenko, M. K., Kozhukhovska, L. P. (ed.). Kyiv: Redaktsiia chasopysu "Narodoznavstvo", 1997 [in Ukrainian].
14. Slovník ukraïnskoi movy: v 11 t. (1970–1980). [The Ukrainian language dictionary] / Bilodid, I. K. (ed.). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

SOURCES OF ILLUSTRATIVE MATERIAL

15. Frazeolohichni slovník ukraïnskoi movy: v 2- kn. (1993). [The phraseological dictionary of the Ukrainian language] / ukl. Bilonozhenko, V. M. ta in. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
16. Słownik frazeologiczny języka polskiego (on-line). Retrieved from: <https://sjp.pwn.pl/slovníki/Słownik-frazeologiczny-języka-polskiego.html>
17. Słownik języka polskiego / pod red. W. Doroszewskiego. PWN. Retrieved from: doroszewski.pwn.pl
18. Wielki słownik języka polskiego / redakcja naukowa P. Żmigrodzki. Retrieved from: <https://wsjp.pl>